

Логін до здатності творити майбутнє – «свобода»,
а пароль – «відповідальність»

(Олександра Бакланова,
експертка з питань стратегічного розвитку)

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Тлумачення

«Цінності не змінюють світ. Світ змінюють ціннісні люди» – такі мудрі слова зустріли в ході проведення дослідження. Яка ж риса вирізняє, у першу чергу, таких людей? Нам здається, що це відповідальність, відповідальність на будь-якому рівні, як і свобода, – за себе, за свою родину, за громаду, за свою країну.

Питання відповідальності особистості лишається одним з найбільш морально важливих для суспільства аспектів оцінки нашого внутрішнього світу, зокрема, здатності відповідати за скоєні вчинки, нести постфактум відповідальність за таку бажану для нас свободу дій. Багато хто з нас вважає, що відповідальність базується на банальних юридичних формулах законів та правил, що часто не підкріплені глибокими моральними цінностями. Так, на жаль, чинять в більшості випадків і світові, і місцеві українські політики, не визнаючи своєї безвідповідальності та аморальності, якщо формально не порушено котрогось із законів. То що ж таке відповідальність насправді?

Приклад

Найяскравішим, на нашу думку, прикладом такої діяльності у сьогоднішні є справа ГО „Поклик Яру”, створеної у 2020 році учнем нашої школи Павлом Наконечним у серці колишньої козацької України – Холодному Яру на Чигиринщині. Наша земля та її історія надихнули юнака на чин, котрим він жив до кінця свого життя.

За освітою Павло був лісником, однак Революція Гідності покликала його до іншої справи – створила серйозну мотивацію та впевненість у життєвій необхідності навчання українців історії. Тому і взявся з ентузіазмом до діла: як і його улюблений герой, Василь Чучупака, хлопець успішно вивчився на вчителя та став працювати у Києві за спеціальністю. Звідси його псевдо – „Історик”, яке він мав до війни та став відомим під час неї. Про Павла Наконечного згадує його викладач, професор історико-філософського факультету національного університету ім. Михайла Драгоманова Ігор Коляда: «Відповідаючи на запитання анкети на третьому курсі, Павло написав, що мріє про міцне, розумне українське суспільство, яке знає своє минуле, а отже, готове будувати власне майбутнє».

Уже працюючи в українській школі, хлопець прийшов до висновку, що негнучка українська освітня система не завжди готова до викликів та потреб часу, тому з метою зрощування нового покоління, вихованого на ідеалах захисту своєї землі, свого народу, честі та свободи, вирішив взятися за цю справу самостійно, створивши з однодумцями громадську організацію.

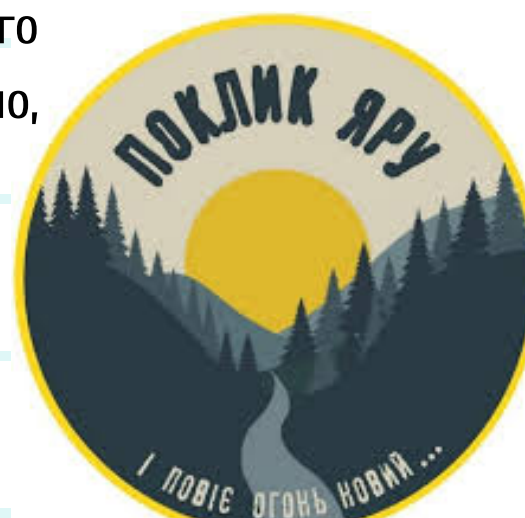
Згідно з Енциклопедією сучасної України, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ – здатність особи чи колективу не тільки усвідомлено вибирати дії, способи поведінки і життя, а й оцінювати їх під кутом зору їхніх наслідків. Необхідною передумовою відповідальності є свідомість та розум як здатності людини усвідомлювати, оцінювати та, відповідно, контролювати свої дії та передбачати їхні наслідки. Відповідальність може бути зовнішньою та внутрішньою (моральною). Зовнішньою є відповідальність перед суспільством чи спільнотою. Але засадничою є внутрішня моральна відповідальність особи перед собою, що виявляється у її здатності не тільки усвідомлювати власні дії, а й давати їм оцінку. Цю здатність позначають словом «совість».

З точки зору Лариси Денисенко, української письменниці та правозахисниці, «стан відповідальності не можна назвати комфортним для будь-якої людини. Тому що він обтяжує, але доки ти не усвідомлюєш, що відповідальність – це підсилення свободи, і тоді вона дається набагато легше».

На думку Аліма Алієва, громадського активіста, співзасновника ініціативи „Крим-SOS”, війна змінила наш народ, «українці у роки війни подорослішали, вчать вимагати відповідальності від інших, але також намагаються брати відповідальність на себе. Питання відповідальності – це питання набуття суб’єктності – чи конкретної людини, чи конкретної спільноти, чи загалом суспільства. Коли втікаєш від відповідальності, перекладаєш її на когось іншого, таким чином ти себе швидко об’єктивізуєш».

Завершило наше формування предмета дослідження інтерв’ю учителя історії, Гриценко Наталії, згідно якого «уміння брати відповідальність за інших, за державу починається, насамперед, із відповідальності за самого себе, за власний саморозвиток. Не можна полюбити ближнього, не знаючи, що таке – „полюбити”. Головна жертва нашої безвідповідальності – часто ми самі».

Таким чином, плекання відповідальності в людині – потреба не лише суспільства загалом, а й кожного з нас. Через це діяльність громадських організацій та окремих ентузіастів-учителів у школах України – це грандіозна справа, потрібна для майбутнього нашої держави і нам самим також.

Логін до здатності творити майбутнє – «свобода»,
а пароль – «відповідальність»
(Олександра Бакланова,
експертка з питань стратегічного розвитку)

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

"Поклик Яру"

Як влаштований табір

«"Поклик Яру" – сенс мого життя. Це живе втілення моїх ідеалів, мрій і цінностей. Це розбудова альтернативного суспільства, де молодь вміє брати на себе відповідальність», – писав Павло Наконечний.

Так у 2020 році постала відома на всю Україну громадська організація «Поклик Яру», яка діє і до цього дня, хоча Героя уже майже два роки немає з нами. Мета організації – виховання відповідальної молоді на засадах Побратимства, Дисципліни та Патріотизму, аби в майбутньому отримати позитивні зміни для процвітаючої Держави та свідомого суспільства.

Кожен загін-рій проходить свій вишкіл. Серед завдань – подолання смуги перешкод у лісі. Учасники перелазили через переправу із шин, рятували уявного пораненого з хачів, повзли долілиць під обстрілом. «Мені дуже подобається, воно все таке важке, але під силу. Мій побратим мені допомагає, і тому все йде як по маслу», – розповіла учасниця табору з позивним "Мулан" Елеонора Мелікова. Для вихованців розширення зони комфорту увійшло в звичку. Вони сміливо дивляться в очі ускладненням і не ниють, долаючи їх.

Ще у таборі «Поклик Яру» відбуваються практичні заняття з медицини. Для вихованців намагаються створити умови, максимально наближені до реальних. «Базові знання, отримані тут, можуть стати у пригоді будь-якої миті, та вони, на жаль, не отримуються в школах. А ти, якщо знаєш, як діяти, можеш допомогти і врятувати людині життя!», – розповів вихованець табору, учень нашої школи.

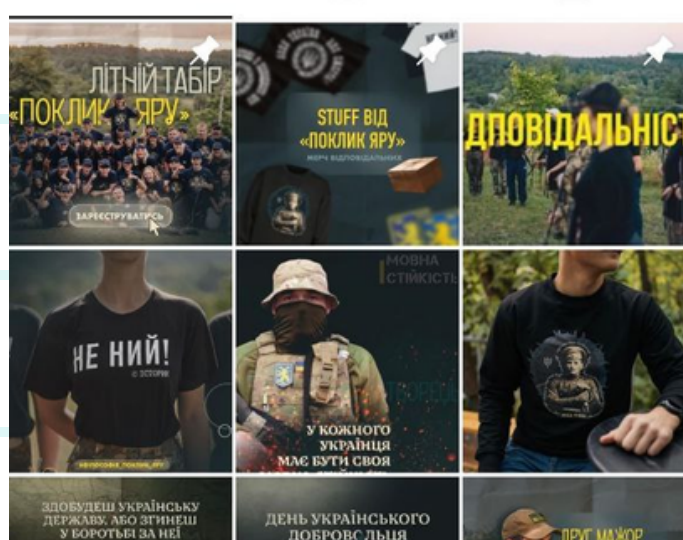
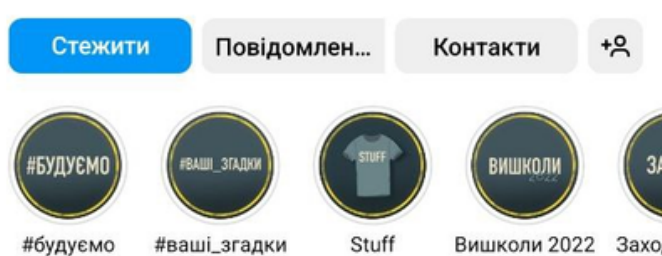
Отже, «Поклик Яру» виховує в дітях відповідальність. Вчить, що в різних ситуаціях треба думати не лише про себе, а й про людей, які разом з тобою, які потребують допомоги. Не тікаючи, не боючись наслідків своїх дій та рішень. Вчать не нити і не кидати справу, якщо в вас не виходить навіть з другого разу. Не нити, бо це нічого не дасть. «"Поклик Яру" – це побратимство, від якого складно відмовитися. Павло був дуже запалений думкою, власною вірою, він просто брав у полон своїх ідей. Він вмів знаходити спільну мову з кожною дитиною, допомагав шукати себе й безперестанку навчався сам. У ньому була безстрашність, і мені хочеться, щоби цієї безстрашності було більше в наших громадянах, і в мені самій», – згадує Вікторія Гуро, мама вихованки табору.

Як зародилася ідея

«Любов Павла до Холодного Яру походить із книги Юрія Горліса-Горського. Коли він прочитав її, то загорівся ідеєю табору. Кожен із нас мав прочитати цю книгу, якщо хотів приєднатися до організації. Це був такий ідеалізм, система, дисципліна. Він сам готував тих людей, які нині є частиною "Поклику Яру". Він хотів, щоби ми були взірцями для вихованців», – розповідає Катерина Купців, член команди громадської організації "Поклик Яру".

Так народилася ідея способу виховання відповідальної молоді – проведення щорічних національно-патріотичних таборів для дітей віком 10-17 років. Тут молоде покоління навчається різноманітним дисциплінам – історії, домедичній допомозі, тактиці, правознавству, виживанню у природі, туризму, випробовує себе на смугі перешкод, ходить у походи, грає у теренові ігри. До табору щоліта приїжджають учасники з різних куточків країни, щоб випробувати свою силу волі протягом 10 днів.

"Поклик Яру" — це

Отож, "Поклик Яру" – це про зміну власного життя. Це про вихід із зони комфорту. Це про неформальну освіту не для «галочки», що дають вихованцям молоді патріоти.

"Поклик Яру" – це про цінності. Побратимство на ділі, а не словах. Про відточування особистої дисципліни, що стає звичкою твого життя і дозволяє перемагати. Це про віддану любов до України через банальну формулу: сильний Я – сильна Держава.

«Поклик Яру» – це вихід для тих, хто шукає альтернативу. Це середовище сильних і середовище переможців, які обирають слово "можу" замість "не вдасться".

Врешті, «Поклик Яру» – це відповідальність. Вміння брати її за себе, за близьких і в результаті за Державу.

Логін до здатності творити майбутнє – «свобода»,
а пароль – «відповідальність»
(Олександра Бакланова,
експертка з питань стратегічного розвитку)

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Значення

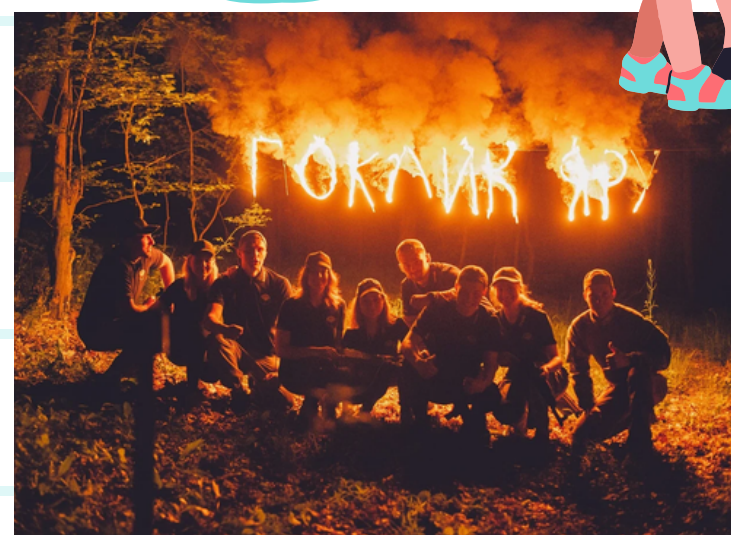
Сам Павло ніколи не відмовляв у допомозі, за спогадами побратимів, бо цінував дружбу, був щирим та відкритим для спілкування. Робив «або на совість, або ніяк» і не терпів, коли хтось обіцяв того, чого насправді виконати не міг. Свою команду він любив і виховував, на що витрачав майже весь свій час. Завжди вважав, що вихід із зони комфорту робить людей сильнішими. Даючи приклад, сам швидко вчився, мав добре почуття гумору і невичерпний запас енергії.

У своєму ділі Павло був справжнім лідером – людиною, яка не тисне, яка надихає, яка, ймовірно, жертвує: "Я є, мені вірять, у мене вийде, я спроможний". Павло володів справжньою харизмою, яка не готується політтехнологами за гроші, яка плекається самостійно власними щирими переконаннями та відповідальністю перед світом та самим собою. Тому вихованці його любили, захоплювалися ним і брали приклад: «Павло був за своєю природою вчителем для всієї команди. Навчив нас бути сильними попри всі труднощі, завжди дотримувався своєї цілі. Він слідував своїй меті – захистити Україну. А ще відкрив мені очі на те, що світ – не дрібні потреби й турботи, це ідея, за яку не страшно померти», – згадує Ілля Мар'ян, вихованець та продовжувач справи Павла Наконечного.

24 лютого, у перший день російського вторгнення в Україну, разом із чотирма товаришами Павло Наконечний пішов у ЗСУ. Служив у 73-му морському центрі Сил Спеціальних Операцій, виконуючи завдання в тилу в окупантів. Розповідав батькові, що непросто бути там, де довкола тільки ворог. Павло загинув 18 червня в селі Біла Криниця на Херсонщині під час мінометного обстрілу. "Останні два роки свого життя я провів максимально усвідомлено, – писав Герой незадовго до смерті. – Не було жодного дня за ці роки без "Поклику Яру" в моїй голові. Моя мрія – поступова і системна розбудова невеликої, але ідейної організації, що живиться натхненням з націоналістичної Біблії – роману "Холодний Яр".

Література

1. Енциклопедія сучасної України // <https://esu.com.ua/article-34408>
2. Катерина ОЛАС-ДЕКЕТ. Роль цінностей у розвитку суспільства і особи/ Науковий вісник Ужгородського університету. Політологія, соціологія, філософія. Випуск 17. – с. 160 // <http://surl.li/rrrms>
3. Маєр-Абіх К. М. Повстання на захист природи. Від доквілля до спільносвіту, Київ: Лібра, 2004, С. 96.
4. Рідель М., Свобода і відповідальність. Два засадничих поняття комунікативної етики, в: Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії, Київ: Либідь, 1996, С. 81.
5. Відповідальність кожного. Що може зробити одна людина? // <https://pen.org.ua/vidpovidalnist-kozhnogo-shho-mozhe-zrobyty-odna-lyudyna>
6. Він заповів: не робить мені могил. URL: <http://surl.li/rrrnc>
7. Поклик Яру.... URL: <http://surl.li/rrrnv>
8. Віддав життя за Батьківщину. URL: <http://surl.li/rrroa>
9. <https://www.instagram.com/poklyk.yaru/>

Воля
патр І отизм
Д исципліна
П обратимство
Обов'язок
В ибір
в І ра
Д іяльність
с А морозвиток
Л юдина
Б
і Н іціатива
осв І та
С вобода
самокон Т роль
Б

Висновки

Героя немає, та справа його живе: " Його ніхто не замінить, але справа буде продовжуватися, бо вона вже стала нашою. Це наша справа. Ми всі в неї віримо, і будемо працювати далі" , – каже колишня вихованка організації, а тепер вихователь Ірина Журна.

Цю справу продовжують його вихованці, друзі та батьки, Юрій Наконечний, воїн ЗСУ, та Світлана, яка вірить в її успіх : "Ми хочемо, щоб наша молодь не їхала за кордон шукати кращого життя. Україна варта того, щоб саме тут розвиватися і будувати своє майбутнє. Тому що діти – це теперішнє і майбутнє, сенс сьогоденної боротьби! Це схід сонця нашої держави!"

Організатори продовжують розвивати рух «Поклик Яру», щоб «відповідальна молодь» було в нашій країні не мрією, а нормою.

Підсумовуючи, слід ще раз наголосити, що відповідальність нерозривно пов'язана зі свободою – тією, яка не лише шанує істину, а й загострює наше відчуття та сприйняття «покликання» до відповідальності, зокрема суспільної. Беручи її на себе, ми відчуваємося вільними. А найголовніше – відповідальність завжди починається хоча б з відповідальності за самих себе.